

Weekly Newspaper
of Greven
Camp V 18

Greven
Lietuvių laikraštis

1 met.

1946 m. liepos 24 d.

Nr. 11

MUSU DARBAS, MUSU SIRDYS-TAU, BRANGIOJI LIETUVA!

Prieš 13 metų liepos mėnesio pradžioje iš Amerikos pasiekė Kauna žinia, kad du lietuviai pasiryžo didvyriškai žygiui-nugalėti virs vandenyno siaurčiančias stichijas, nugalėti milžinišką atstumą ir atskristi su musu broliu amerikiečių linkėjimais ir išgarsinti Lietuvos vardą. Žinoma, dabar po 13 metų, imant šios dienos mastą, tai ši kelionė nebuvo tokios svarbos, bet atsimintino, kad šie du didvyriai aviacijos kapitonas Darius ir lakunas Girėnas išigijo, amerikiečių aukomis, paprasta lengvo tipo transporto lėktuvą, kuri suremontavę nutarė leisti kelionėn. Tiesa, pirmasis nugalėjęs šį atstumą tik iki Europos krantų) buvo Amerikos lakunas pulk. Limbergas. Bet reikia atsiminti, kad jo lėktuvas buvo labai galingas, kad ruošėsi ilgai kruopščiai ir vyriausybės ypatingai remiamas. Darius ir Girėnas to viso neturėjo; — net leidimo skridimui neturėjo. Jie išskrido slapta. Iš New Yorko aerodromo juos palydėjo didelė lietuvių minia, bet tik keli žinojo, kad jie tikrai skrenda, nes spaudoje buvo daug rasyta, kad (specialistų nuomone) tokiu lėktuvu daugiau kaip 1000 km. pavojinga skristi. Visi kiti buvo sukviešti neva paskutiniam bandymui prieš skridimą. Tai buvo „generalinis bandymas“ kaip lietuvių spauda skelbė. Lėktuvas buvo pakristytas „Lithuanica I“ ir nudžyztas oranžine spalva. Mechanikai galutinai parengė lėktuvą startui. Lėktuvas labai sunkiai riedėjo startant. Perkrautas persilpni motorai. Davus ženklą kilimui-sukaukė motorai ir lėktuvas pilnu greičiu pradėjo riedėti. Deja negalėjo pakilti, tik iš trečio sykiu jiems pavyko atsipūsti nuo žemės. Iš lėktuvo dvi rankos mojavo pasilikušiemis ir nuo žemės į virsū lėkė skrybėlės, lazdos, rankinukai ir kita. Dvi didvyriškos sirdys, kilnios sielos atsiveikino amžinai su draugais ir su zeme. Jiems teko pasiekti žemę jau prie Soldino, bet, deja, jau su paskutiniu atdusiu.

Tik jiems pakilus buvo pranešta, kad jie ne „generalinei repeticijai“ pakilo, bet pakilo žaibutinei kovai už tėvynės garbę, už Lietuvą.

Pasilikusiųjų skubėjo į namus ir puolėsi prie radijo aparatu. Tai buvo 1933 m. liepos mėn. 16 d.

Virš okeano siautė audros. Lėktuvas kelis kartus buvo ledu padengtas, ir lakunai buvo priversti nusileisti žemyn, kad atsildytų ledus. Juo toliau, juo lengvesnė darėsi kelionė, nes lėktuvo krovinyje mazojo-susivartoję degama ir tepama medžiaga.

Kap. Dariaus žmona ir dukrelė jau anksčiau laivu buvo atvykusios iš Amerikos į Lietuvą pasitikti didvyrio vyro ir tėvelio. Girėno motina liko Amerikoje prie radijo aparato sekti savo sunaus ir jo draugo didvyrišką žygį. Amerikos aviacijos stabas sužinojęs apie išskridimą, tuojau pranešė radio telegrafu visiems laivams sekti Lithuanicos skridimą — laikyti jos skridimo kelio ir budėti prie aparato, kad istikus nelaimės kuo greičiau skubėtų padėti. Buvo taip pat pranešta ir Europos valstybėms, per kurių teritorijas lėktuvas skris, apie skridimą; lėktuvo tipą, jo spalvą ir laiką. Kaunas suguzėjo į karą aviacijos aerodroma, kur didvyriai turėjo nusileisti liepos mėn. 17 d. po pietu. Kauno aerodromas buvo pilnas žmonių neramios minios. Jie atsinesė valgio, atsinesė antklodės, pasiryžę laukti nors ir per naktį. Įrengti garsakalbiai pranesinėjo visas smulkmenas.

„Ar tikrai bus pasaulinis tolio rekordas?“ „Tikrai!“ „Išvaizduok draugai ir ta atliks lietuvių!“ „Garbė tau tėvyne, tu nežusi jei tokiu sunu turi!“ Panasus aforizmai skambėjo visam aerodrome. Valio!!! Pasiekė Europos krantus. Siūncia linkėjimus. Kap. Dariaus dukrelė nerimsta, sokinėja iš džiaugsmo. Už kiek laiko prasiveria angaru durys ir iš ten išrieda karą aviacijos lėktuvai. Jie kyla į padangę pasitikti prie Lietuvos sienos didvyrių ir juos atlydėti. Kiekvienas lakunas nori šiuo dideliu momentu būti didvyriu. Bet aviacijos viršininkas paskiria senus Dariaus eskadrilės draugus.

Jau išskrido į Vokietiją. Po kiek laiko duodamas starto ženklas kilti musu naikintuvams. Sukaukė oras ir keliolika lėktuvų pasibėgėję soveč i orą. Padare rata virs minios ir susitvarke mojavimu lydimi išskrido.

Naktis. Tik lėktuvams kylant pasitikti pranesama, kad praskrido Berlyną. Minios džiaugsmas neapsakomas.

Bet praėjus nekuriam laikui-žiaurus pranesimas, — „lakunai dėl nežinomos kliuties buvo priversti nusileisti Rytprūsios prie Soldino“.

Zmonės nesiskirsto-laukia, — gal tik maza kliutis ir susitvarke tuoj vėl pakils ir atskris.

Veltui laukė Lietuva, veltui laukė žmona vyro ir dukrelė didvyrio tėvelio, veltui laukė minia ir velti seni draugai raizė vakarinės sienos padangę...

Jie zuvo!

Prakeikta vokiecio, koncentracijos stovyklos patrulio, paleista iš kulksvaidžio kulipka klydė motora-lėktuva ir jis krito su abiem didvyriais nakties metu į miska nulausdamas savo svoriu storą pusį.

Ir likusia kelione Lietuvos sakalai baigė jau draugu padedami. — Jie buvo su karštais pargabenti.

Verkė žmona, verkė dukrelė, verkė lietuvių seni ir jauni. Visa Lietuva pergyveno dideli skausma netekusi tokiu savo sunu. Nors jie nepasiekė savo kelionės galo, bet jų žygis yra iamežintas tautos sirdyse.

Prasidėjo monografijų rasymas, gatvių bei aikščių pavadinimas jų vardais. Pradėta kurti liaudyje dainos apie juos.

Jie mirė kaip žmonės, o kaip didvyriai niekuomet nemirs! Mokykloje mokytojas mazam vaikui aiškina apie jų žygį, motina seks pasaka vakarais prieš užmiegant vaikui, jaunimas dainuos dainas sudėtas jų garbei.

Šie du tikri tėvynės suns savo gyvenimu, gyvybe paaukojo tėvynei ir ne veltui jie savo testamente parasė, kad „musų darbą, musų sirdys-Tau brangioji Lietuva!“

Ju pavyzdys kaip sviesi žvaigždė svies kiekvienam lietuviui ir jaudins sirdis bei žadins jas kilniam darbui, kilniems siekimams.

Garbė per amžius tokiems tėvynės sunams!

Pramatnis.

PAMASTYKIME!

Mylimiausi: Bukite visi vienos minties maldoje, užjaučia, mylėkite brolius, bukite gailesingi, ramūs, nuolankūs; neatsilyginkite piktu už piktą, ne keiksmu už keiksmą, bet priešingai, laiminkite, ne tam esate pasauliui, kad paveldėtumėte palaiminimą.

Nes kas nori mylėti gyvenimą ir geru dienu matyti, tegu sulaiko savo liežuvį nuo pikto ir tegu jo lūpos nekaltai vyliu; tegu jis nusigriežia nuo pikto ir tegu daro gera, teiesko ramybės ir tegu ja seka; nes Viespaties akys ant teisingųjų ir jo ausys klausosi jų maldu; bet Viespaties veidas prieš darancius pikta. Ir kas yra, kurs jums kenktu, jei uoliai stengsitės daryti gera? Bet jei ir turėtumėte ką kentėti dėl teisybės, jus esate palaiminti. Nebijokite ju gasdinimo ir nenustokite ramybės. Laikykite Viespatį Kristu sventu savo sirdyse.

Siame laiske sv. autoriaus išreikštas mintis galima sugrupuoti į vieną frazę: „Meilė, kantrybė ir ištvermė“. Teisingai pastebėjo apastalu kunigaikštis, kad norint matyti geru dienu, į gyvenimo centra reikia inesti broliškos meilės židinį, neramia žmogau sirdi papuosti kantrybės dorybe ir patekusiame į gyvenimo chaotiską sukuri issiaiskinti, jog ištvermėje glūdi didžiū laimėjimu paslaptis.

Jei šiandien įvairiose stovyklose gyvenimas darosi sunkiau pakeliama nasta, tai tik dėl to, kad daugelio sirdyse išblėso broliškosios meilės jausmas; nerviskumas bei stoka savitvados užtemdė krikščioniškos kantrybės atsparumą ir problematiska ateitis baigianti issemti paskutiniąs lukesciū viltis, neskaitina prie didvyriškos ištvermės.

Siaip ar taip, nebuvimas situ trijų krikščionišku vertybių gyvenimu parafizuoja is esmės ir todėl laikas suprasti, kad broliškoj meilėj, didžioj kantrybėj ir kiekiausioj ištvermėj glūdi musu palaiminimas. „Nebijokite ju gasdinimo ir nenustokite ramybės“.

Broliškoj meilė ir pirmuju amžiu krikščionių vieningumas mums padės ištverti ir (palengvins musu nūru gyvenimą.

B. P.

PARYZIAUS KONFERENCIJAI PASIBAIGUS

Birželio 15 diena Paryžiuje prasidėjusi keturiu užsienių reikalų ministerių konferencija mėnesio darbą baigėsi. Jos tikslas buvo paruošti taikos sutartis su buv. Vokietijos satelinėmis valstybėmis, paskirti taikos konferencijos data ir aptarti Vokietijos bei Austrijos problemas. Po nesekmingos pereinamojo metu konferencijos Londone, kurioje pasireiškė didelis pазиuru skirtumas tarp vakaru demokratų ir rytų, buvo visa eilė pusmecio bėgyje pasitarimų bei konferencijų, kuriose buvo bandoma kaip nors tuos skirtumus susvelninti, kad panaikinti pasaulyje esama netikruma ir pradėti galimai normaliesni ukini bei politini gyvenima. Šiai paskutiniai konferencijai daug kas pavyko išspresti, nors nebe sunkumu, kurie buvo pasalinti abiem pusėms padarant nuolaidų, arba „tarptautiniu valdymu“ budu nustumti toliau. Bet gi vyriausias tikslas atsiiektas-taikos konferencijai Paryžiuje data nustatyta ir kvietimai 21 dalyviui issiuntinėti. Didėniu sunkumu buvo sutikta svarstant Triesto, Italijos reparacijų ir taikos konferencijos darbų tvarkos klausimus.

Italija nuo reparacijų mokėjimo pirmuosius dvejus metus atpalai duojama. Dodekonesas gražinamas Graikijai, Triestas sutarptautinamas. Tokiu Triesto klausimo issprendimu nėra patenkinta nei Italija nei Jugoslavija, nors ukiskai abi pusės dėl Triesto netekimo žymiai nenukentėtu. Taip pat pasiekta susitazimo dėl atitraukimo kariniu pajėgu iš Bulgarijos ir Italijos laike mėnasiu po taikos sutarčių pasirasymo. Svarstant taikos konferencijos klausima iskilo nuomonų skirtumu dėl darbų tvarkos. Molotovas norėjo, kad dienotvarkė griežtai butu nustatyta is kurios ribų konferencija neiseitu. Tokiam konferencijos dalyviams valios primetimui pasipriesino Byrnes ir Bevinas. Susitarta, kad konferencijai patiekiamą dienotvarkės projektas, bet dalyviai gali papildyti ar pekeisti.

Skaidresnes viltis ateitin temdina nesutarimai Vokietijos klausimu. Kaip aiskėja is buvusių konferencijų, vyriausybių atstovų pareiskimu, numatyta Vokietija palikti imilitariskai pasaulio politikoje bereiksme. Principiniai ta prasme visi sąjungininkai sutaria. Nesutarimai atrodo vyksta dėl praktisko Vokietijos tvarkymo. Esmėje nesutarimu priezastys glūdi giliau. Ju tenka ieskoti, ne tik reparacijų saskaitoje, ne tik Vokietijos entmilitarizavime bei nunacinime, bet busimam Europos politiniam veide. Eina klausimas ar chaosas ar tvarka, ar diktatura ar demokratija vyraus Europos politinėje erdvėje. Byrnes 25 metu plana Vokietijai demilitarizuoti smarkiai kritikavo Molotovas. Planas neduodas garantijų, kad Vokietija vėl militariskai neatsigaus. Laika reikia pratesti iki 40 metu. Plane nesa matyti pakankamo ukisko nuginklavimo. Planas neduodas garantijų galutinai suzlugdyti nacizma. Be to, Molotovas reikalavo 10 milijardu dolerių reparacijų.

Byrnes pareiskė, kad Amerikai metams kainuoja 200.000.000. dolerių vien dėl to, kad nevykdomi Potsdamo konferencijos nutarimai ukiniam Vokietijos gyvenimui tvarkyti. Bevinas priminė, kad dėl tos padėties Anglijai atsieina 80.000.000 svarų metams. Byrnes ir Bevinas pareiskė, kad toliau nemanoma savo gyventojus apkrauti mokesciais toms isklaidoms padaryti.

Toliau Bevinas kaltino Rusiją, kad ji neispildziusi Potsdamo nutarimu. Reikalavimas reparacijas padengti is produkcijos yra priesingas minėtiems susitarimams. Toliau Bevinas pasiulė savo plana Vokietijai tvarkyti. Pagal ji Vokietija traktuojama kaip ukinis vienetas, ukiniu vertybių pertekliui vienoje zonoje turi buti paskirstyti kitu zonų reikalavimui patenkinti.

Nesusitarus pagrindiniais klausimais Vokietijos reikalai atidėti vėlyvam rudeniui UNO pilnates sesijai, kuri ivyks rugsėjo mėn. 23 d. Per ta laika galima tikėtis daug ka paaiskėsiant.

KOVOJANTIEJI TREMTINIAI

Londono lenku savaitrascio „Wiadomosci“ Nr. 2 skiltyse T. Terlecki, tarp kita ko, raso: Tremtiniai privalo su nesusvyruojama jėga istverti protesto prieš smurta sargyboje. Turi istverti sargyboje, nepripazindami isibrovėlių prievarta primesto valstybingumo. Siandien eina reikalas ne dėl pusiausvyros Europoje, bet dėl pačios Europos, kaip civilizacijos zidinio, egzistavimo. Siandien sienos linija einane palei Tarybu Sąjungos okupuotųjų krastu vakarini pasienį, bet nusitesia toli už jo, apsupa visa žemės rutulį. Skiriamioji linija eina ne tik žeme, ne tik esamajame laike, bet yra kartų riba tarp dvejų pasaulio kultūrų, tarp dvejų pasaulėžiūrų, tarp dvejų idėjų. Galima var du pavadinti: Vakarų pasaulis ir Rytų pasaulis, krikščioniskasis ir antikrikščioniskasis gyvenimo supratimas, laisva demokratinė ir totalitarinė, vergiška žmogaus idėja.

Kokiu besutiktume reikalu, visada turime būti vieno pagrindinio ištikinimo. Šitai ištikinimas, kad yra tamprus satai, ne tarpiskasis mūsų tėvynės reikalu priklausomumas nuo Vidurio ir Rytų Europos, Europos kaip kontinento, — o pasaulio kaip visumos. Šita ištikinima patvirtina istorijos dėsniai: mūsų tėvyne savo nepriklausomybę atstatė pirmojo pasaulinio karo pasekoje, o ja prarado antrojo pasaulinio karo pasekoje. Nepriklausomybę atgausime tik kartu su taikos ar karine kunjunktūros atmaina, su didžiųjų Europos kontinento reikalu kontekstu, galbut, su didžiausiu žemės rutulio reikalu kontekstu. Tokia perspektyva nepastovaus galvojimo ir jausmu žmonės gali veikti paralizuojantys: jei mūsų reikalai isukti ir taip milžiniško mechanizmo krumplius ir taip gigantisku proporcija komplikuojami patiems nebelineka nieko kito, kaip tik pasyviai laukti, stebėti be jaudinimosi, arba už menkus pinigus būti statistu šioje didelėje istorijos dramoje.

Toliau autorius, aptares ivairiu lenku emigracijų būti amžiu buvyje (o ju buvo daug, pav., Mickeviciaus laikų, po 1831 metų ir po 1863 metų sukilimų), sako, kad visuomet reikia lygiuoti su tauta. Sakysime, po 1831 m. sukilimo ir Lenkijos ir Lietuvos tremtinius realiai suprastos

salygos vertė skelbti tikėjimą, kad tauta-tai aktyvus ir savo savitume samoningas vienetą, dvasinė vienybė, idėjinis bendrumas. Jei po nepilnu simto metų „tautu apsisprendimo“ idėja išplaukė, i visuotinio samoningumo pavirsiu, tai tame buvo didelis nuopelnas žmoniu be tėvynės, pavergtu tautos sunu, kurie niekad su vergija nesusitaikė, nuopelnas. Šiu dienu tremtinių bendruomenė privalo inesti bent nemazesni savo inasa i europinio, vakarietiško, krikščionisko patriotizmo atbudimą, turi veikti suformavima didelės orientacijos i bendrus civilizacinius ryšius, i tam tikro tipo kultūros ispažinimą. Tremtinių bendruomenė turi būti tikra sviesa šiu dienu savoku maisatyje, kurioje tanta norima nurasyti visokiu kitu tikslu saskaiton. Is didžiojo krikščioniskojo solidarumo kertės žiurint, tremtinių bendruomenė turi irodyti, kad vaisbuniskas tautu nurasymas yra perdėms klaidinga ir apsuksiska sistema. Tautu telkimas i plačesnio masto sąjungas ar federacijas negali vykti pries laisva samoningu tautu valia, taip kaip ir giminiu telkimas i tautą negali būti atliktas be laisvo ir samoningo žmogaus atsiklausimo. Toliau straipsnyje primenama, kad šiu dienu tremtiniams turi būti sukiu Adomo Mickeviciaus žodžiai: „Tautos tada teauga ir turi teisės i gyvenimą, jei, gindamos kokią nors didele idėją, tarnauja visai žmonijai“ ir „Narėti pagerinti kokios nors tautos būti atitrauktai nuo visos Europos reikalu-butu tas patsi kaip dirbti pries tos tautos interesus“. Autoriaus nuomone, ištikimybė savo valstybingumui, savo nepriklausomo valdymosi tradicijoms yra būtinausia tautinio pajėgumo priemonė, sija su rytojumi. Ciniskas piktodžiavimas ir atsisakymas nuo solidarumo su savo tautine vakar diena yra neisrisama nuodėmė, nusikaltimas. Pogrindzio pasipriesimo sąjudzio ir ginkluotos kovos tradicijos-sitai „brolybės laivas is senųjų i naujuosius laikus“, su tuo laivu tremtinių bendruomenė turi perplaukti atenciancia audra ir bandymus, perplaukti ir tyra bei tauri pasiekti Tėvynės uosta. Dar pabaigai pridurtina: savo tautos ir valstybės reikalus privalome bet kuria kaina islaikyti pavirsiuje, dienos darbotvarkėje-tai pirmas ir galutinis isakymas kovojantiems tremtiniams.

Kurios priemonės auksciau isvardintiems uzdaviniams pasiekti? — cia straipsnio autorius pasako, kad visatai turi isryskėti per vietas diskusijas tremtinių bendruomenės tarpe. Su protu ir saiku, negriaunanciose, bet kurybinėse diskusijose turi dalyvauti visi bendruomenės pirmunai. Cia turi gauti balsą ir ta karta, kuriai karas ir emigracija yra pirmosios, kaip karcios gyvenimo palukanos. Jei ji atnesė savo pajų, tai turi teisė juo naudotis ir privalo uz ji atsakyti. Politiniu tremtinių bendruomenė juo labiau suaktyvina žmogų ir nukreipia jo darbą i konkrečius ir planingo veikimo vėžes, tuo bus stipresnė ir atsparesnė. Vienas lenku rasytojas tremtinis yra pareiskęs „sitokia tiesa“. Nieko nėra tokio netgi apstrakcioj speroj, kas nebutu galima perdirti i ginkla-kičvienas amatininko irankis, ukininko kultuvas, inžinieriaus braiziklis, odziaus adata, dailininko teptukas, literato plunksna, poeto zodis... viskas galima perdirti i ginkla priesui iveikti ir tėvynę isvaduoti“. Šitie zodžiai skamba lyg evangelija. Taip, tai yra kovojanciu ir pilnu tikėjimo tremtinių evangelija. Isskyrus si integravimo patosa, tremtinio „profesija“ neturi nieko patrauklaus. Tam, kas savo laisva valia ir su atsakomybės pajutimu izengė i si kelia-nepravartu zadėti lengvo ir greito gyvenimo starto. Bet jei ne, tai politinė istremtis nebutu herojiskas žygis, nebutu kurybinės rizikos decizija. Lengva istorijos argumentais palauzti tremtinių dvasia. Lengva isskaiciuoti, kiek tremtinių ir emigrantu nebesugrizo, mirė po svėtimas žemes beklajodami. Sunku pasakyti, kokia musu dalis? Bet istorijos sviesoje, dienos, kuri ant musu galvu palenkia rustu ir grasu dangaus skliauta, sviesoje, — be joku abejojimu galima pasakyti, kad visu laiku politiniai tremtiniai — o ypac musoji istremtis-sitai laisvės instinkto balsas, sitai tikėjimo i gyvenimo moralinės vertybės laiktas, sitai prometejiskosios valios aktas.

Straipsnis sitaip baigiamas: Tremtiniai tol gyvi, kol kovoja. Ir mes, idant gyventume, privalome kovoti.

„K. T.“

KARO MUZIEJAUS SODELYJE

Boksto laikrodinis monotoniskai skaiciuoja valandas.

Vesliai suzaliavusios liepos virsuneje pasimuisto varna, dar stipriau suspaudžia sparnus ir vel nuleidžia pavargusia galva.

Vikruolis siksnosparnis prasiluožia pro plona telefono viela, pakrypuoja, pasiubuoja ir cypsėdamas nusiveja nakties peteliske.

Dumsteli vakaris vėjas, pakedena medziu sakas, sujudina pajudusias dulkės. Nuo žemes pakelia smėlio sukuri, prinesa ligi baltu rumu ir teskia i siena.

Tyliai susikuzda raudonai prazydusios rozės. Suglaudžia savo ziedus, susipina sakomis ir vel linguoja, svyruoja.

Laikrodinis pabaigia vidurnakcio daina. Tyliai nuaidi paskutinio duzio aidas ir istirpsta nakties tylumoje.

Kai aplinkui isiviespatauja mirtina tyla, ji pakelia galva ir apsidairo.

Lietuviska žemė spaudia ja savanoriu krauju, motinu, nasilu ir naslaiciu asaromis. Degintė degina krutinę ir griauzia sirdi. Sunki akmeniu spaudžia karsto antvoza.

Atsargiai eina zvyro pribarstytais takais, stengiasi nieko nepaliesi.

Prie rocės kero sustoja. Valandėle žiuri i purpurini zieda, i raudonas sulciu gysleles, ir desine ranka uzsidengia akis.

Ji mato raudonas vėliavas, regi raudona krauja, kruvinas asaras, — visa žemė jos vaizduotėje pasriuva krauju, ir skaudžiai aikteli.

Uzlauzusi rankas, eina toliau.

Nei Basanaviciaus, gnei Maironio, nei Jankaus, nei Nezinomo Kareivio...

Sustoja prie sudauzyto paminklo griuvėsiu, ilgai žiuri i didele tustuma ir sunkiai atsidadista:

Nei tėviskės, nei protėviu!
Is kur? Kada? Ir kaip?

Sunkios asaros krinta ant perdziuvusios žemės, bet sirdyje nepakengvėja. Ne taip, kaip buvo vaikystėje ar pirmosiomis jaunystės dienomis, kada kiekviena isbirusi asara, tartum, skausmo dalele plėdė ir nesėsi is sirdies.

Nieko nebelaikia.

Zino, — nebeatėsi motina, neieskos jos zilagalvis Vaizgantas, neprakalbėsi laisvės kovotojai —

Nezino nieks, nematė nieks
ir negirdėjo nieks...

Prieina prie liepos ir ranka paliecia jos kamiena.

Uzsnudusi varna gudžiai kvarkteli, issigandusi suvasnoja sparnais ir triukšmingai nuskrenda, lankstydamas

medzio sakas. Zalias lapas, kaip asara, nukrinta ant galvos ir valandėlei apsvaigina.

Nieko nemasto, nieko negalvoja, tik, tartum pamisusi, žiuri i prieki ir kartoja kazkada patasytus zodžius:

Baltais balandziais atlekia,
tos mano dienos, naktys tos,
juodais varnais isnyksta
apvildamos jaunysta.

Juoda varna dar karta apsuka apie ja ratu, idar karta gasdinančiai kvarkteli ir nuskrenda i Azuolyna.

Apie tvora slankioja juodi seseliai. Kuzdasi tarpusavy ir, tartum malda kalbėdami, svyruoja.

Niekas neprieina artyn, niekas nepakalbina, niekas neistrina Kaino kruvinos žymės nuo veido.

Vėl uzlaužia rankas, zemai panarina galva ir sunkia beviltiskais zodžius:

Nei tėviskės, nei protėviu!
Lydės juodi varnai.
Ir nuotėika — skrajotoja,
ir kraitis — pelenai...

Sodelyje nyku. Dar sunkiau nei karste, kur nieko nematyt, nieko negirdėt, kur galima merdėti savo sunykusios buities pelenuose.

Cia gi kiekviena smėlio kruopelė, kiekvienas akmenėlis atnesa begales priekaitu, kurie skausma dar labiau didina ir siela neramina.

Kaip isdavikas, eina uzuolanka i vartelius.

Juodi seseliai sujuda, susvyruoja ir persiskiria.

Kai prieina vartelius, is seseliu tarpo issineria sukrvintu veidu kazys, iseina i prieki ir, kaip kardo smugiais, kerta astriais zodžiais i pacia sirdi:

— Esu nezinomas Lietuvos kazys, paklydėle! Gindamas Tėvyne nuo priesu, zuvau prie Giedraiciu. Mano kaulus surinko Lietuvos vaikai ir atnesė i sita sodeli. Girdėjai, Laisvės Varpas rusciai gaudė: „Teskamba per amžius vaikams Lietuvos: tas nevertas laisvės, kas negina jos...“ O tu... tu apakai, ir nematei mano kapo. Tu apkurta, ir negirdėjai varpo gausmo... Dėl to dabar mano kaulams nėra sodelyje vietos, o mano broliams nėra laisvės tėvu salyje...

Ji stovi leisgyvė ir visa virpa. Jos veidas pasriuves asaromis. Rankomis uzsidengia akis ir rauda, kaip vaikas:

... Ten liudi baltos statulos
ir gelsta zalias nisos,
ten liko vasara...
O as — verkiu sugrizus...

Seselis ismeiges akis žiuri i stovincia, bet girdi tik tai rauda ir aimanas.

Nutyla. Nieko nebesako. Tik perbraukia ranka krauju apkreėjusi veida ir sunkiai atsidadista.

Ji norėtu eiti i gatve, prie Nemuno, visa juoda nakti klaidinti savo skausma, bet kojos nejuda, tartum, laugo i zeme.

Ir tada, kaip sazinės balsas, prisiartina senelis Maironis. Jo veidas rustus ir akys mėto zaibus, jis virpa nuo senatvės ir susijaudinimo. Rankoje spaudžia sakota knipi ir sunkia zodi po zodzio, kaip rustus teisėjas:

Giedojau meile, jauna vilti,
skambėjo stygos man saldziai,
siandiena tenka ar nutilti,
ar vėrk uz isgamas skaudžiai...

Ji žvilgtėri pro pirštus i pazista: tai jis, tai Tėvynės atgimimo pranasas, jos pirmasis mokytojas ir sviesi zvaigždė jaunystės keliu klydinėjimuose.

Taip, jis turi teisė priekaitauti, jis gali sunkti is pacios sirdies ruscius, kaip perkuno trenksmas, zodžius:

O jus, kurie tiek daug zadėjot
ir norus skelbėte grazius,
kur sventa ugni ta padėjot
ir tuos sumanymus placiaus?...

Ir ji staiga regi grandioziska regini: ji regi save anksti ryta, kada, dainuodama jaunystės daina — „Saulės nūdeginta, basa, tu — amžina sielos daina“ — vaiksciojo gimtosios žemės pievomis; ji mato posuki i tuscias dykumas ir istebi dar pėdas smėlyje; ji vos iziuri atdringa nakti, girdi upės sniokstima, susigrudusiu ledo lyciu braskėjima, ir jos siluetas neria per luztanti leda...

Veidas dar labiau suniura ir deginanti ugnis dar labiau kaitina vidu, kai isvysta zydyti diemedi ir save kurybinio diaugsmo apoteozė. „O paskum... (paskum kaskoks apakimas, apmirimas ir nesuprantami, lunatiski keliai su bauriais zodžiais, su keiksmu ir pagieza visai pracičiai ir tėvu žemei.

Ir ji pasijunta, tarsi Eglė, zalciu karalienė, prie didelės juos, kurioje pludėrioja raudona kraujo puta. Norėtu prakeikti, kaip Zilvino žmona, savo nelaimės kaltininkus, norėtu magiska galia paversti juos smėlio dulkėmis, bet nēdrista pakelti akiu ir verziati i prieki, skiria kelia pro seselius, — ent, klajoti, nieko negirdėtu...

Staiga tarp kitu seseliu pamato zila senelio galva. Jis kalba si su didziulės odisėjos bevardziais žmonėmis, kurie pasakoja, kaip amžinai uzmigo bevaromi ar bevežami i saltaji, Sibira.

Gal jis pftatars nuosirdi atleidimo ar apgynimo zodi, kaip ne vienkart tarė, belakstant jai slidziais luztancio ledo keliais...

Vaizgantas pakelia galva. Gyvės, judrios akys ja kiauurai perveria.

IS TEVYNES

Vilniaus radijas praneša:

— Visasajunginė kooperatyvu darbuotojų sąjunga darbstiems socializmo šalies darbo valstiečiams premijuoti atsiuntė druskos.

Vilniaus milicijos mokyklos klausytojams besilankant vienoje skerdykloje, pasizymėjęs darbininkas milicijos viršininkui besisypsodamas tarė: „Oda nulupti reikia mokėti“.

— Kai kurį inspektoratą, sakysim, Ukmergės, mokytojai dėl piestuko daro audra, o nepasistengia vietoj rasymo priemonių suorganizuoti. Tėvam ir vaikam tatau sudaro neigiama išpudi, — po pasikalbėjimo su svetimo komisarijato atstovu pareiskė radijo reporteris.

— Rudininku girios eksploatavimo viršininkas pareiskė kad šiais ištekliais galima padėti ir „broliškoms respublikoms“.

„Komjaunimo Tiesa“ raso:

— Lenino jaunimui kenkėju netruksta iš visu pusiu. Kaimo susirinkimam trukdo darbo vengiantis elementas, kuris atskirus komjaunuolius terorizuoja net Anglijos baubu. Silpniesniū partinio išlavavimo jaunuoliai pamiršta, kad mus gina raudonoji armija.

Kitoje žinutėje, sakoma, kad Lampėdžių komjaunimo vėliava piktadariui pavogė ir ismiekinio, o knygas, kurias is broliškųjų respublikų gaves, prisiumė Kauno centras, sunaikino.

„Tarybu Lietuva“ praneša:

— Raudonojo laivyno kovotojas N. pareiskė Klai-pėdos uosto darbininkams: „As cia kaip ir Vladivostoke ar Liningrade, visur matau savus žmones“.

— Silutės valstybinių ūkių darbuotojų suvaziavime traktoristas dratgas Valodia garsiai susuko: „Partijai ir vyriausybei duonos nepritrūks“.

Minsko radijas praneša:

— Brėslaujos rajonuose, kaip musu korespondentas praneša, kofchozininku ir sovchozininku (pav. Meikstu dvara) tarpan buvo isispraudę keli aktyvūs fasistinės Lenkijos ir smetoninės Lietuvos agentai ir jie padėjo padauziskam elementui kenkti pavasario sėjai. Išvalyta ir sėjai paruošta sėkla buvo su blogu grūdų priemaisa. Tai pasirodė laukams sudygus. Likutį, zinoma, padauzos isvogė. Darbo valstiečiai ta žygį pasmerkė ir pasizadėjo budėti Gudijos TSR ūkio atstatymo darbe.

— Lietuvos TSR darbo valstiečiai sienapiutei Gudijos sovchozuose pazadėjo prisiusti talkos darbo brigadas. Tas nutarimas priimta Vilniaus rajono apskriniu ūkio darbuotojų aktyve.

— Gudijos TSR miskininkai turi sustiprinti savo rajonu lankymą. „Ne vilkus, bet už suni ir vilka piktesnius liaudies teismo vengiančius padauzas reikia isvalkyti iš musu girių ir laukų“.

Taciau jai nieko nesako, tik ji girdi, kaip jis, entuziazmo pagautas, su ikvėpimu kalba savo sutiktiesiems:

— Laisvė tai siela, kuri gaivina mano Tėvyne. Nėra Laisvės — nėra nei Tėvynės, nėra Tėvynės — nebus nei Laisvės. Myklėdamas Lietuva — myliu Laisvę, kuria tegali man laiduoti nepriklausoma šalis, mano Tėvynė.

— Ir mano Tėvynė reali, turi savo vietą pasaulyje, is kurios jos niekas netesės isstumti. Gali ja smaugti priesai ar broliai apskabine, tik visiskai užsmaugti negali, kol nebus visai tautai nukapotos galvos. Ligi tik atsigniaus smaugėjo rankos, tauta ziobtelės gimtojo kvapo ir susuks: tebesu gyvai!

Ji nori palikti sesėliu pasauli, nes kancia su svoriu užgulė pecius ir alpinte alpina. Taciau kur tik zingsni zengia, ten simtai nauju veidu.

— Mes zuvome tolimam Altajui. — sako (vien).

— Mus nukankino kalėjimo pozemiuos!

— Mus miskelyje gyvus supiaustė...

— Mus bausmės stovyklose numarino...

Ir kaip maldininku giesmė, kaip stebuklus dara maldos zodziai, plaukia ju skundas, ju kaltinanti mirties istorija.

Nė, nėra vietos Kauno gatvėse, nėra ramybės jo aikštėse, nes kiekviena žemės pėda aplaistyta kankiniu krauju, kiekviena smėlio kruopelė persisunkusi asaromis ir, rodos, jei sesėliai nekalbėtų, mazi akmeniukai klyktu po kojomis.

Užuolanka, pro tvoros plysi, grizta i sodeli ir nebeziuri nei i baltus rumus, nei i medziu krumoksnius, nei i raudonas rozes.

Pakyla vėjas ir prodeda sunkiai dusauti.

Nukrinta keli medzio lapai, slamėdami rieda tolyn nuo jos koju.

Ja apkrinta svintancio ryto nedrasus spinduliai ir, kaip vylycios, smenga i pacia sirdi.

Atsistoja prie savo duobės, isiziuri i mazas smėlio kruopelles ir desperatiškai uzlauzia rankas:

Kai cia dainavo pauksčiai ir zydėjo gėlės,

buvai ir tu, baltasis mano dziaugsme —

dabar takai tusti — vaitoja vėjas —

lapai skrenda, kaip geltoni pauksčiai...

Laikrodis skaičiuojir valandas.

Sutemos sklaidosi, sesėliai skirstosi. Vieni ejna i Senamiesti, kiti i Kleboniskiu miska, dar kiti i smėlėtus laukus, tuscias dykumas, i kalėjimu pozemius.

Ji gi grizta i savo žemės asaras.

1946. VI. 15.

Jonas Gailius.

IV AIRIOS ZINIOS

Triesto klausimas grasina taikai.

Zinimis is Londono, Triestas gali sukelti tarptautinių konfliktu. Marsalas Tito kiekvienu metu gali bandyti jega uzgrobti Triesta. Italijos-Jugoslavijos pasienin jis jau sutraukė dideles pajėgas. Puolimo pozicijas užėmė ir raud. armija. „D.P.I.D.Z.“ korespondento pranesimu, raud. armija taip pat atlieka paslaptinius veiksmus savo okupacinėje zonoje Vokietijoje, ypac Saksonijoje. Ar ji Triesta puls is sparno? Amerikoje placiau komentuojama gandai apie Amerikieciu kariuomenės defenzivinius pasirusimus. Frankfurte pulk. Sprawl uzklaustas, kiek yra ktiesos zinios apie JAV kariuomenės ypac parasiutininku pergrupavima ir kontrapriemones pries raud. armijos koncentravimasi, — nei nuoginciojo nei pateigė. „K.T.“

95% Baltu tremtiniu negrizta.

Mėnrascio „World Review“ skiltyse Edgar Bruce idėjo str. „Teisybė apie Tarybu Sąjungos mazumas“. Autorius daugiau kaip metus isdirbo prie TSRS pilieciu repatriavimo ir teigia, kad Tarybu Sąjungoje tautiniu mazumu problema yra neisspresta. Jis raso: „Tikrai zinau, kad 30% (kitu teigumu, 50%) Tarybu Sąjungos pilieciu atsisakė sugrizti. O is lietuviu, latviu ir estu, kuriu tėvynės dar karta Sovietu naudai neteko nepriklausomybės, nesutinanciuju grizti yra 95%. E. Bruce teigimu, bolsevikams prijaucia tik pirminiu Azijos tauteliu atstovai. Ukraina ir Gruzina tarpe vyrauja antibolsevikinės nuotaikos. „K.T.“

Pries keleta mėnasiu toki ivykiai buvo neimanomi.

Lenku gen. Bor-Komorowskio viesnagė Amerikoje, Londono radijo pranesimu, sukėlė kaip ir buvo laukta TSRS ir Lenkijos protesta, ypac piktinamasi, kad generola sutinko ir lydėjo žymus JAV kariuomenės ir valstybės administracijos pareigunai, kongreso nariai ir zurnalistai. Generolas, kalbėdamas Chicagoje, pastebėjo, kad „Amerikoje yra Lenkijos ir visos Europos viltys. O kad ji butu musu isganymas, o kad ji butu istikima (savo principams ir dar syki isėitu laisvės ginti). „Chicago Daily Tribune“ pranesimu, generolas kitame mitinge pabrėžė, kad „Lenkija nėra laisva šalis, ir ji kes vergija, kol slaptoji sovietu policija siautės jos teritorijoje“. Gubernatoriaus Gren nuomone, Rytu Europos valstybėse tvarkosi Maskvos diriguojamos marionetinės vyriausybės, ten kiekviename žingsnyje pazeidžiama žmogaus laisvės, ir vyriausias laikas, kad JAV is stebėtojo pareitu i aktyvu ir konkretu Europos tautu darba.

„Defilada“ pastebi: „Dar pries keleta mėnasiu panasus ivykiai Amerikoje, kuri bet kuria kaina trosko sugyvenimo su TSRS, buvo neimanomi. Tad priemimas, kuris suruostas gen. Bor-Komorowskiui, taip pat sutinanciuju miniu entuziazmas negali buti uzrasyta i spontaniskos kurtuazijos saskaita. Tai yra aktas stipriai politinio pobudzio. Jis liudija apie didelias atmainas, kurios ivyko Amerikos opinijos nuotaikoje“. „K.T.“

Naujos Kazoku kolonijos Vidurinėje Europoje.

Is Vengrijos Sovietu Sąjunga „isnuomojo“ 550.000 akru žemės raudonosios armijos aprupinimui. Sis žemės ruozas sudaro savotiska Sovietu koridoriu tarp Jugoslavijos ir Vengrijos. Joje Sovietu Sąjunga ikurdino savo žemdirbius, kurie dirba zeme raudonosios armijos maitinimui, bet šitokie kolonistai yra nuolat kovos parengtyje.

Taip pat Austrijos Burgenlandė rekvizuota žemės juosta Vengrijos pasienyje, kuri sudaro ruoza nuo Cekoslovakijos iki Jugoslavijos. Toje juostoje yra 130.000 akru žemės ir cia atvyksta tukstanciai žemdirbiu is Ukrainos ir kaip matyt, rusai kolonistai cia mano isikurti tant visados, nes atvyksta su savo seimomis. Tokios pat kolonijos kuriamos Lenkijoje prie Oderio ir Neisso upiu. Tai rodo, kad Rusijos sienos isiskas toli i vakarus nuo pacios Rusijos. „P.P.“ Nr. 19

Australija siulo perziurėti veto teise.

New York 11. 7. Australijos atstovas Dr. Evatt iteiktame raste UNO pageidauja, kad si savo pilnaties susirinkime perziurėtų veto teise. Kaip zinoma veto teisės panaudojimas Saugumo Taryboje sudarė daug sunkumu. Australijos pageidavimas sajunginiu tautu tarpe, ypac mazuju, buvo siltai sutiktas. Atsakinguose Anglijos sluoksniuose manoma, kad ir Anglijos vyriausybė Australijos pasiulyma palaikys.

Suvarzoma UNRRA, os pagalba Kinijai.

Wasingtonas 10. 7. Generalinis UNRRA, os Direktorius remdamasis zinomis is Sanchajaus, kuriose nurodoma, kad Kinijos vyriausybė UNRRA, os parama panaudojo politiniams tikslams, tiekiamą Kinijai laikinai sustabdo. Tuo tarpu bus tiekiamas pienas, ryžiai ir kviečiai su sulyga jei Kinijos vyriausybė tuojau siuos produktus pristatys badaujančioms sritims.

Ir vėl kovos...

Nanking 22. 7. Siaurinėje Kinijos provincijoje Kiangsa apie 100.000 komunistu grupė pradėjo puolima.

Dėl vokieciu turto Austrijoje.

Rusu okupaciniai organai nutarė visa vokieciu turta nusavinti reparacijų saskaiton ir pareikalavo Austrijos vyriausybę sudaryti sarasa. Vyriausybė atsisakė si reikalavimo vykdyti. Jos nuomone vokisku turto galima skaityti tik tai kuris jiems priklausė pries „ansliusa“. Po ansliuso didelė dalis austru pramonės buvo vokieciu prievartos budu nusavinta, todėl nesa galimybės dabar isskirstyti. Vyriausybė dėl savo laikyenos atsiklausė parlamenta. 164 balsais pries 4 (komunistu) parlamentas pritarė vyriausybės linijai.

Tuo pat metu Trumanas padarė mosta pranesdamas Austrijai, kad USA atsisako nuo teisiu i reparacijoms priklausomus vokieciu turtus. Pagal 1943 m. susitarima Maskvoje sajungininkai be susitarimo su kitais sajungininkais neturi teisės is Austrijos vokieciu turto isgabenti. Amerika Sovietu elgesi laiko neteisėtu.

Apsiausties stovis Persijoje.

Kaip praneša Sveicaru radijas, rysiumsu Tudeh partijos ruosiamomis demonstracijomis, reikalaujant ivairiu reformu, beveik visame kraste ivestas apsiausties stovis.

Graikija dziaugiasi.

Sarysy su keturiu ministeriu nutarimu grazinti Dodekonezo salas Graikijai, Atėnuose ir visame kraste ivyko visa eilė pasitenkinimo demonstracijų ir svenciu.

Dar nauji atominiai bandymai.

Sekanti atominė bomba nr. 5 (bus susprogdinta liepos mėn. 29 d. juru gelmėje. Liepos mėn. 1 d. buvo susprogdinta ore. Ji sprogo dėl dar ir dabar nežinomu priezasciu auksciau negu buvo numatyta.

Atominės bombos sprogimo atgarsiai.

Penktadieni (12. 7) USA kariuomenės stabo virsininkas referavo prezid. Trumanui apie bandymus ivykusius su atimine bomba liepos 1 d. Bikini salyne. Pranesime nurodoma, kad keturi laivai buvo paskandinti, du sunkiai sužaloti ir dar istisa eilė laivu daugiau ar maziau paliesta. Nuskandinti laivai buvo 800 metru atstume nuo detonacijos vietos. Toliau pranesime pazymima, kad bandymas parodes, kad JAV turi dar atlikti milžiniskus tyrimo darbus jeinori ir toliau pasilikti vadovaujanti sioje srityje ir likti saugi.

Didelio nepasitenkinimo bandymas sukėlė Tarybu Sąjungoje. „Izvestija“ raso, kad atominė bomba ramiajame vandenynė is pagrindu sukrėtusi pasitikėjima amerikieciu zodziu teisingumu dėl atominio nusiginklavimo. Sio bandymo tikslas nesusi ginkla sunaikinti, bet ji dar daugiau istobulinti. Ar is tikruju esa buve reikalinga si komplikuota ir brangu bandyma vykdyti jei butu ruosiamasi nuo atominio ginklavimosi atsisakyti.

Anglijai suteikta paskola.

Wasingtonas 14. 7. Jungtiniu Amerikos Valstybiu Kongresas po ilgiau trukusiu debatu 219 balsu pries 155 ratifikavo D. Britanijai 3.750.000.000 dolerių paskola. Senatas anksčiau buvo pasisakes 46 balsais pries 34 balsus uz paskola. Si paskola bus ismokėta ligi 1951 metu. Paskola suteikta 50 metu is 2%. Pirmas ismokėjimo terminas 1951. 12. 31. Anglija isipareigoja prisidėti prie pasaulio monetarinės sistemos (t. v. Bretto Woods) sukurimo ir kartu ukinio atstatymo.

Min. Morrisonas gaves ziniu apie sios paskolos suteikima pareiskė, kad D. Britanijos uzjurio biciaiui suprato sios finansinės transakcijos svarbuma ir tuo nutiesė kelia i glaudesni bendradarbiavima atstatant sugriauta D. Britanijos ūki ir padėjo pagrinda tarptautinei prekybai bagyvinti. Uz tuos pinigų D. Britanija pirksianti masinas imonių instaliacijai ir zaliavas.

Rumunijoj balsuos ir motarys.

Rumunijos karalius 14. 7 pasirasė nauja rinkimu istatyma. Pagal ta istatyma pirma karta Rumunijoj rinkimu teise gauna ir moterys. Rinkimuose, kurie ivyks rudenio, dalyvaus 6—7 milijonai balsuotoju.

Maitinimo padėtis svyruojanti.

Kaip pranesama Italijoje nuo 14. 7 sumazinamas duonos davynys 50 gr. dienai, bet padidinamas makaronu davynys 1,5 kg. mėnasiui.

KELIAUJANT

Eikit, dienos mano, lėkit, naktys juodos!
Nebemoku džiaugtis, juoktis negaliu.
Nebezydi gėlės. Akmenys ir gruodas...
Laimė apsidengus juodu vuoliu...

Salta akmenėli pakeliu nuo kelio.
Mindžioja ji kojom, svaidda į salis.
Akys neberanda liudincio smutkelio.
Akmenėlio salto liko man dalis.

Gelsva medžio lapa spaudžiu prie krutinės.
Krito jis ant žemės nykti ir suput.
O pro salį skrenda paukštis paskutinis.
Kaip Hamletas klausiu: — Buti ar nebut?

Krinta saltas lasas man ant balto veido.
Vėjas draiko plaukus. Reikia jau parimt!
Mėgianti žvaigždutė tyliai nusileido...
Vėliu gyventi, vėl grįžtu nerimt...
1945. X. 28.

LIETUVIAI GREVENE

Lietuviškas spektaklis Grevene.

Neseniai Detmolede isikūres dramos teatras „Aitvaras“ jau suspėjo aplankyti kelias lietuvių kolonijas. Su pasisekimu suvaizdines Gros-Hesepes lietuvių lageryje, jis sm. liepos 10 d. aplankė ir Greveno lietuvius. Susidomejimas spektakliu buvo nepaprastas. Jau, prieš vaidinimo pradžią salė buvo apgulta nerimaujancios publikos.

Nors technisku kliučiu buvo apstu, bet visas buvo nugalėta ir spektaklis ivyko. Suvaizdinta Antano Ruko trijų veiksmu pjesė „Bubulis ir Dundulis“. Veikalas surežisuotas, dekoruotas ir pavaizduotas prityrusiu Vilniaus ir Kauno teatralu, sugebėję žiurovus užimti. Tiek kostiumai, tiek dekoracijos, o ypač turinys dvelkė lietuvišku kaimu, kurio taip labai pasiilgęs toli karo nublokstas lietuvis. Kai vaidinimo prologas jautriai užgauna žiurovo širdį ir sužadina tėvynės pasiilgimą, tai veikalo turinys leidžia pora valandų pagyventi intymia su lengvais žumoro sesėliais jos gyvenimo nuotrupa. Linksma užbaiga, linksmi nutikdama žiurova, grąžina į realų gyvenimą pakilia nuotaika.

Greveniskiai lietuviai nuosirdžiai dėkingi „Aitvarui“ už lietuvišką meną ir laukia daugiau pasirodymų.

Is Greveno „Aitvaras“ aplankė dar Borghorsto lietuviška vyrija, grįžusia iš Belgijos ir juos čia nuotaikingai paliksmino. Šios Detmoldo teatro kurėjų pastangos yra sveikintinos ir laukina jų daugiau.

Greveno lietuvių kolonija vis didėja.

Prieš keletą savačių i Grevena buvo atkelta Velberto lietuvių stovykla, apie 130 lietuvių. Paskutiniu laiku dar atkelta Oberkasselio ir Soesto stovyklos, vėrs 400 asmenų. Is Soesto drauge atsikėlė ir prekybos mokykla, kuri daugeliui jaunuolių suteiks galimybę išgyti mokslo ir praktiska specialybe.

Didėjant kolonijai, didėja ir jos visokeriopos pajėgos, todėl reikia laukti, kad Grevene daugiau suaktyvės ir išsiplės kultūrinis gyvenimas, i kuri turi būti sudėtos visos pastangos.

Paminėjome Baltu kankinius.

Greveno lietuviai, latviai ir estai birželio 13 d. bendrai paminėjo savo tautu kankinius. Minėjima atidarė Baltu grupės pirmininkas savo turininga kalba, kuri buvo perskaityta visom trim kalbom. Po to, trumpas kalbas pasakė visu trijų tautu atstovai. Po kalbu atlikta meninė pritaikinta momentui programa.

Birželio 14 d. lietuviai dar turėjo kataliku baznyčioje pamaldas. Paminėjimas praėjo gražioje susikaupimo

atvasioje.

A. A. Jurgis Eidukaitis

S. m. birželio mėn. 13 d. Oldenburge D. P. ligoninėje mirė Jurgis Eidukaitis. A. A. Jurgis palaidotas Oldenburge birželio mėn. 17 d. dalyvaujant skautams ir lietuvių kolonijai.

Velionis buvo kiles is Siauliu apskrities, Siaulėnu valsč., Spiciu km. Jurgis buvo dar jaunas ir jo mirtis visiems labai apgailėtina. Jis išgulėjo ligoninėje 16 mėnasiu, nes seniau buvo sužeistas.

Lai buna lengva Tau Jurgi svetimoji žemė!

Viktoras Vytenietis.

Prekybos Mokykla Grevene.

Persikėlus Greveną į Soesto lietuvių stovyklai čia atsikėlė ir Prekybos Mokykla. Ji susitvarkiusi pradeda darba. Dar priimami mokiniai.

Redakcijos pranešimas.

Dėl techniniu kliučiu laikrascio išleisti kuri laika negalėjome. Bet toliau vėl numatome leisti normaliai. Dėl tu priežasčių ir šitas numeris išeina kiek suvėluotai.

Numatome kiek patobulinimu. Be to, kviečiame kitas stovyklas rasyti is savo gyvenimo, ka mes mielai dėsime. Taip pat kviečiame lietuvius prisidėti ir savo plunksna, kas galėtu.

„A.Z.“ Redakcija.

ZINIOS (Atkelta is 3 puslp.)

Vokietijoje, amerikiečių zonoje didesniuose miestuose nors bado nesa, tačiau pastebimas svorio kritimas ypač vaikų tarpe, Berlyne bulvių davinys padidintas. Prancūzijoje numatoma artimiausiu laiku atsaukti mėsos pardavimo kontrole. Tuo tarpu Indijoje dėl sausros mažėja gyvulių skaičius ir numatoma žymiai mažesnis ryžių derlius.

Prancūzija minėjo Bastilijos kritimą.

Prancūzija 14. 7. šventė Bastilijos paėmimo sukaktį. Ta proga i Metz'a buvo atvykę Churchulis, kur jis pasakė kalbą. Savo kalboje jis pareiškė, kad jis ir De Gaulle visada tikėjo, kad Prancūzija pakilusi is griuvėsiu vėl atgaus savo vietą Europos tautu tarpe. Valstybės galva Bidault priėmė 12.000 kariu parada.

Gyventojų apsimaitymas baigtas.

Britu vyr. repatriacijos komisija praneša, kad nuo birželio 30 d. okupacinė siena repatriacijos tikslams yra uždaryta ir vokiečių gyventojų repatriacija baigta. Ligi to meto i Britu zona repatriavo apie 1,7 mil. vokiečių ir i Sovietu zona apie 0,5 milijono.

Rengiamasi DP. imigracijai.

La Guardija pareiškė, kad UNRRA stengdamosi padėti vargstantiems Europos stovyklose istremtiesiems ir pabėgėliams kreipėsi i JAV vyriausybę, prasydama išleisti 120.000 DP kategorijos žmonių emigrantu teisėmis. Brazilijos atstovas prie J.T.O. pranešė, kad UNRRA, os centras baigė derybas su Brazilijos vyriausybę, kad per ateinančius 12 mėn. ten būtų išleidžiama po 10.000 žmonių per mėnesį.

SPORTAS

Veda A. Puzauskas.

Drangiskos rungtynės.

Birželio 30 d. Greveno „Saruno“ futbolo ekipa rungsi su Greveno lenku futbolininkais. Si karta žiurovai turejo progos matyti tikrai kultūringą futbolą, kuris, tiesa sakant musu aikšteje yra retas paukštis. Iprastinio „kaustymosi“ nesimate, buvo žaidžiama santuriai ir svelniai, nors atkaklumo ir kovingumo, ypač, antrame kelyje netruko ne vienai ekipai. Žymi dalis nuopelnu dėl šios tikrai malonios popietės tenka teiseiui Jurek, — lenkui, kurio objektyvus sprendimai pelne žaidėjų ir publikos simpatija. Nors lenkai žaidė savo antrąsios ekipos vardu, tačiau matėsi visa eile jų futbolo sulu, kurie taip nesenai supliekė „pelyčių“ diviziono futbolininkus. Ir si karta, tuoj po teisejo pradinio svilpuko, jie paėmė vyravimą aikšteje, užspausdami musu atkakliai beesiginancius vyrus ir pasieke iki pertraukos santyki 3—0. Antrame kelyje musu puolimas, sekmingai vadovaujamas Narusio ima vis dažniau lankytis prie lenku vartu. Dviem gražiais ivairčiais, (Petratis ir Narusis) pasekme susvelninama 3—2. Atrodo, kad iki pabaigos bus iskovotos bent lygiosios, tačiau laikas baigiasi, teisejas svilpia ir musiskiai išeina pralaimėje, bet nenusimine. Šios rungtynės parodė, kad ir be siurkstumu, be stumdymosi ir be pagiezos galima zaisti, kovoti ir, nežiūrint i pasekme — buti patenkintam.

Studentu pergalė.

Birželio 30 d. Grevene gyvenantieji Münsterio Universiteto studentai tinklininkai ir krepšininkai rungtyniavo su Greveno latviais. Tinklini studentai pralaimėjo 1—2. Krepšinio ekipoje matėme tris lietuvius, jiems talkininkavo du latviai. Rungtynės idomios nebuvo. Abi puses žaidė netikrai ir nervingai. Metymai nevyko ir pirmas kelinys baigėsi „moterisku“ rezultatu 5—3 latviu naudai. Antrame kelyje studentai susikaupė ir ėmė vyrauti. Rungtynės baigėsi 21—17 studentu naudai. Tasku pelne: studentai-Laurinaitis 8, Vyte 8, Lauva 5, Rentelis 0, Zvejnicki 0. latviai—Pupedis 11, Sprogis 4, Ilzius 2, Olins 0, Litje 0.

Krepšininku dienos.

Liepos 6, 7, 8 ir 9 d. d. Greveno „Saruno“ krepšininkai žaidė visa eile rungtynių, kurios turejo paruošti ekipa Soeste ruostam placiū krepšinio turnyrui. Kaip žinome,

Soesto stovykla su visomis sportinėmis pajėgomis buvo liepos 13 d. perkelta i Grevena ir numatytas krepšinio turnyras negalėjo ivykti. Liepos 6 d. „Saruno“ krepšininkai rungsi su Ob. Kaselio latviais, kuriuos lengvai ir uztikrintai nugalėjo 36—10. Taskai: „Sarunas“—Puskorius 11, Petkus 11, Puzauskas 8, „Kazlauskas 4, Laurinaitis 2. Ob. Kaselis—Derums 6, Riets 2, Garais 2. Liepos 7 d. Greveno krepšinio rinktinė, kurioje žaidė trys lietuviai ir du latviai ėmėptoje ir permainingoje kovoje turejo pasiduoti Oldenburgo latviu-estu rinktinėi. Šiose rungtynėse žiurovai turejo progos pamatyti aukštesnės klases krepšinį. Greveniečiai žaidė „lietuvišku“ stiliumi ir prieš Oldenburgo zona pastatė greitus derinius ir tikslus metimus. Visa laika nebuvo aiskios persvaros nei vienai nei kitai pusei ir pirmas kelinys baigėsi 11—11. Antro kelinio gale oldenburgieciams pavyko keli tolimi metimai, po kuriu jie, stengdamiesi neprarasti kamuolio, ėmė gąsinti laiką. Neįėjant greveniskiu spaudimo, svečiam pavyko iki paskutines sekundes rezultata išsaugoti ir rungtynės laimėti 19—17. Greveno ekipoje žaidė latviai pasirodė silpnokai. Taskai: Greveno Puzauskas 8, Petkus 4, Puskorius 3, Sprogis 2, Pupedis 0; Oldenburgo Krumins 9, Lagsdins 8, Buss 2, Vainola 0, Oss 0.

Liepos 8 d. „Sarunas“ nelygioje kovoje supliekė Münsterio Un-to rinktinę (3 lietuviai, 2 latviai) 53—20 (24—12). „Saruno“ taskai: Puskorius 22, Kazlauskas 11, Puzauskas 10, Turila 6, Venslovas 4. Studentu: Laurinaitis 6, Vyte 6, Ozolins 4, Lauva 2, Rentelis 2. Liepos 9 d. ivyko senai Greveno lauktos rungtynės „Sarunas“—Greveno latviai. Ligišiolinis šių varžovų susitikimu balansas buvo 2—1 lietuviu naudai. Gausiai susirinke žiurovai su ėmėptimu seke šio ketvirtojo susitikimo issisprendima. Tačiau pacios rungtynės neparodė lauktos kietos kovos. Si karta lietuviai buvo visa galva pranasėsniai ir žaidima diktavo visa laika. Rungtynės baigėsi 51—17 (16—12) Ypac ryskus buvo atsisis elinys, užsibaigęs 35—5. Tasku sukale: Puskorius 20, Puzauskas 18, Turila 7, Petkus 4, Laurinaitis 2, latviai: Derums 7, Biseneks 6, Lauva 2, Pupedis 2, Bagdanovs 0.

Druck: Verlagsanstalt Heinr. & J. Lechte, Emsdetten (Westf.)

Redakt.: V. Kalakauskas. Leid. Lietuvių Komitetas Greven (Westf.)